

Kokous 3/2023

Keskiviikkona 26.4.2023 kello 10–12,
Teamsilla

Osallistujat: Anne Hartoneva, Juho Martikainen, Maiju Kolehmainen, Iisakki Anttila, Annika Finnberg, Inka Grönqvist, Eeva Havas, Jarkko Nieminen, Tommi Saarinen, Tea Ståhlberg

1. Jäsenmuutos

Marja Kiiski Poliisihallituksesta ei ole enää työryhmässä. Hänen tilalleen tähän kokoukseen oli kutsuttu Vesa Pihajoki. Ilmeisesti jatkossa Poliisihallituksen edustajaksi työryhmään palaa Konsta Arvelin.

2. Vierailu Helsingin käräjäoikeuden säilytystiloihin

Osa työryhmän jäsenistä vieraili Helsingin käräjäoikeuden säilytystiloissa 25.4. Vierailulla keskusteltiin käräjäoikeuden edustajien kanssa käytännöistä koskien vapautensa menettäneiden kuljetuksia ja heidän säilyttämistään käräjäoikeuden säilytystiloissa. Vastuunjako toimintaan osallistuvien viranomaisten välillä vaikutti olevan selkeä. Lähtökohtaisesti kuljettava viranomaisen vastaa kuljetettavan kohtelusta (mm. ruokailu, valvonta) ja käräjäoikeus pääasiassa tilojen kunnossapidosta. Keskustelun jälkeen käytiin kiertämässä tilat. Todettiin vierailun olleen antoisa ja säädosvalmistelun kannalta hyödyllinen.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Pöytäkirja liitteineen hyväksyttiin.

4. Tiedoksi hankkeen ohjausryhmän linjaus vanginkuljetuslain soveltamisalasta

Ohjausryhmä tarkasteli kysymystä vanginkuljetuslain soveltamisalasta 22.3. Ohjausryhmä arvioi, että soveltamisala voisi kattaa vain vankien ja tutkintavankien kuljetukset. Valmistelun aikana kiinnitettäisiin huomiota siihen, mitä muutoksia esim. rikosprosessiin liittyvät kuljetukset edellyttäisivät muihin lakeihin, ensisijaisesti putkalakiin. Ohjausryhmä kuitenkin katsoi, että säädosvalmistelutyöryhmä arvioisi sopivimman toteutustavan. Linjattavissa kysymyksissä ohjausryhmä tarjoaa tukeaan.

Todettiin, että esitetty etenemistapa on tarkoituksenmukainen. Todettiin, että putkalain muutostarpeet arvioidaan, kun koko vanginkuljetuslakiluonnos on käyty läpi. Päällekkäisyyttä viranomaisten kuljetusvastuun osalta ei pitäisi syntyä, sillä kuljetettavan status määrittäisi kuljetusvastuun ja näin ollen sovellettavan lainsäädännön.

5. Kuljetettavan kohtelua ja olosuhteita sekä valvontaa ja turvaamistoimenpiteitä koskevien vanginkuljetuslakiluonnoksen pykälien läpikäyntiä

Pykäläluonnosten käsittelyn muokkauksiin johtaneet yksityiskohdat selviävät seuraavan kokouksen aineistona olevasta uudesta vanginkuljetuslakiluonnoksesta.

14 § Kuljetuksen alkaminen ja päättyminen

Pykälän 1 momentista tulisi käydä ilmi, että kuljetus perustuu viranomaisen tekemään päätökseen. Pykälän 2 momentin kuljetuksen päättymistä koskevia säännöksiä on tarpeen muotoilla selkeämmiksi ja kuljetettavan vastaanottamisen määränpäässä toteavaksi.

15 § Kuljetuksen kesto

Luonnoksessa olevat 2 ja 3 momentti ovat jokseenkin samansisältöiset. Poistetaan 3 momentti, sen sisältö voisi tulla pykälän perusteluihin. Kuljetustavasta ja terveydenhuoltohenkilöstön kuulemisesta päättäminen on tosiasiallista hallintotoimintaa, josta ei tarvitse tehdä erillistä päätöstä.

16 § Kuljetusvälineet

Pykäläluonnosta ei ollut tarvetta muuttaa. Lakiluonnoksen 27 §:ssä on säännökset alaikäisten pitämisestä mahdollisuuksien mukaan erillään aikuisista kuljetettavista ja naisten pitämisestä mahdollisuuksien mukaan erillään kuljetettavista. Perusteluissa kuvataan kuljetusviranomaisten käytössä olevia kuljetusvälineitä, muun muassa sitä, että avolaitoksissa on käytössä melko tavanomaisesti varusteltuja ajoneuvoja.

17 § Tuomioistuimen säilytystilat

Näitä tiloja on syytä kutsua säilytystiloiksi, ei odotustiloiksi. Odotustilalla tarkoitetaan tuomioistuimen tavanomaista odotustilaa, jossa odotetaan oikeudenkäynnin alkamista.

Tilojen ilmanvaihdon, lämmön ja valaistuksen säätelyn osalta viitataan yleiseen rakennuslainsäädäntöön. Tässä pykälässä säädettäisiin siisteydestä, kalustuksesta, hälytyslaitteesta ja WC-tiloihin pääsemisestä. Todettiin, että tarvitaan nimenomainen säännös hälytyslaitteesta eli yleispiirteisempi viittaus mahdollisuudesta saada yhteys valvonnasta vastaavaan henkilöön ei ole riittävä.

Todettiin tarve arvioida putkalain muutos/viittaustarpeet sitten, kun vanginkuljetuslakiluonnos on valmisteltu.

4 luku

Kuljetettavan kohtelu, olosuhteet ja oikeusasema

18 § Kohtelu

Oikeudenmukaista ja ihmisarvoista kohtelua koskeva pykälän ensimmäinen virke poistetaan, jonka jälkeen pykälän otsikko muotoillaan uudestaan.

19 § Ravinto, vaatetus ja ulkoilu

Ruokahuolto edellyttää vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännöksistä poikkeavaa, kuljetusolosuhteiden edellyttämää rajoitussäätelyä. Kuljetettavan vaatetuksesta säädetään vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa. Kuljetuksen aikana ei tarvitse järjestää ulkoilumahdollisuutta, vaan se toteutetaan kuljetettavan tultua vankilaan. Tätä koskeva poikkeussäännös lisätään pykäläluonnoksen 2 momentiksi.

20 § Tupakointi

Tupakkalain nojalla tupakointi kuljetusvälineessä ja säilytystilassa on kiellettyä. Koska kuljetuksen aikana ei ole ulkoilumahdollisuutta, ei ole myöskään mahdollisuutta tupakoida. Kuljetettavalle on varattava vankeuslain ja tutkintavankeuslain mukaisesti tupakkaa korvaavia tuotteita.

21 § Terveystila

Kuljetuksen aikana kuljetuksesta vastaava viranomainen huolehtii kuljetettavan terveydentilasta. Kyse on akuuteista hoitotarpeista. Muista terveydenhuollon toimenpiteistä huolehtii tai ne järjestää Vankiterveydenhuollon yksikkö. Kuljetettavan sairaanhoidon järjestäminen ja terveydenhuollosta aiheutuvien kustannusten maksaminen määräytyy perussäätelyn mukaisesti eli Rikosseuraamuslaitos vastaa kustannuksista.

Keskustelussa korostettiin sairaanhoidon tarpeen havaitsevan kuljetusviranomaisen vastuuta huolehtia siitä, että kuljetettava viedään asianmukaiseen terveydenhuollon toimintayksikköön.

22 § Toimintaan ja vapaa-ajan toimintaan osallistuminen

Toimintojen ja vapaa-ajan toiminnan järjestäminen ei käytännössä ole mahdollista kuljetuksen aikana. Näistä ei tarvitse säätää.

23 § Puhelut

Kuljetuksen aikana tulee turvata välttämätön kiireellinen yhteydenpito asiamiehen kanssa. Puhelut lähiomaisten kanssa edellyttäisivät sellaista valvontaa, joka on kuljetusolosuhteissa vaikeaa järjestää. Voi kuitenkin tulla tilanteita, joissa puhelinkeskustelu lähiomaisen kanssa on välttämätöntä järjestää. Seuraavaan luonnokseen muotoillaan rajatut säännökset. Jos järjestely edelleen vaikuttaa epärealistiselta, poistetaan puhelumahdollisuus lähiomaisen kanssa.

24 § Tapaaminen

Kuljetettavalla on oikeus tavata asiamiestään myös kuljetuksen aikana. Sen sijaan lähiomaisten tapaamiset järjestetään vankilassa. Jos tulisi esimerkiksi lähiomaisen vakavan sairastumisen vuoksi välttämätön ja kiireellinen tarve käydä häntä tapaa-massa, tilanteessa noudatetaan vankeuslain säännöksiä erittäin tärkeän syyn poistumisluvasta.

25 § Omaisuuden hallussapito ja käyttö

Kuljetukseen mukaan otettavan omaisuuden määrää pitää voida rajoittaa. Pykälän 1 momentissa on puhe välttämättömistä henkilökohtaisista käyttöesineistä ja hygieniatuotteista. Lisäksi voidaan sallia kohtuullinen määrä muitakin esineitä. Järjestykseen, turvallisuuteen ja olosuhteisiin liittyvät syyt voivat rajoittaa omaisuuden antamista mukaan kuljetukseen. Vangin siirtyessä vankilasta toiseen Rikosseuraamuslaitos huolehtii omaisuuden kuljettamisesta.

Kuljetettavalla ei tulisi olla mahdollisuutta ottaa vastaan omaisuutta kuljetuksen aikana, koska omaisuuden tarkastaminen ja säilyttäminen kuljetusolosuhteissa on vaikeaa. Näin ollen pykäläluonnoksen 2 momentti poistetaan.

6. Seuraava kokous

Seuraava kokous on 25.5.2023 kello 10–12 Teamsilla.

- Jatketaan vanginkuljetuslakiluonnoksen pykälien läpikäyntiä valvontaa ja turvaamistoimenpiteitä koskevista pykälistä
- Käydään läpi, mitä lakia kuljetettavaan sovelletaan, jos kyse on tutkintavangista tai rangaistusta suorittavasta vangista
- Jatketaan tutkintavankien sijoittamista koskevien pykälien läpikäyntiä
- Katja Kirilovin kuulumiset yhteistyöryhmän työskentelystä
- Keskustellaan syksyn työskentelystä